

STARTNOTITIE MER
WILG-PLAN NOORDRAND MIDDEN

WATERSCHAP BRABANTSE DELTA

12 april 2010
074568177:0.21
C01024.000108

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en context	3
1.2	Leeswijzer	4
2	Milieueffectrapportage en besluitvorming	5
2.1	Doel van de milieueffectrapportage	5
2.2	Besluitvorming	6
2.3	Mer-procedure	6
2.3.1	Start en hart van de m.e.r.	6
2.3.2	Startnotitie	6
2.3.3	Verdere m.e.r.-procedure, planning	7
2.4	Rolverdeling bij deze m.e.r.	8
2.4.1	Initiatiefnemer	8
2.4.2	Bevoegd gezag	8
2.4.3	Commissie voor de milieueffectrapportage	8
2.4.4	Wettelijke adviseurs	8
2.4.5	Inspraak	8
2.5	Inspraak op de startnotitie indienen	9
3	Voornemen voor inrichting en referentiesituatie	10
3.1	Voornemen	10
3.2	Referentiesituatie	10
3.2.1	Plangebied	10
3.2.2	Huidige situatie	10
3.2.3	Autonome ontwikkelingen	15
4	Alternatieven	16
4.1.1	Taakstelling	16
4.1.2	Visie op drie studiealternatieven	18
4.1.3	Voorkeursalternatief	18
5	Effectbeoordeling	19
5.1	Beoordelingskader MER	19
5.2	Werkwijze van de effectbeschrijving	20
6	Beleidskader	21
Bijlage 1	Literatuur	22
Colofon		23

HOOFDSTUK 1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de aanleiding voor dit initiatief. In het kader van de Ecologische Hoofdstructuur wordt de Natte Natuurparel Noordrand Midden op inrichtingsniveau uitgewerkt.

1.1

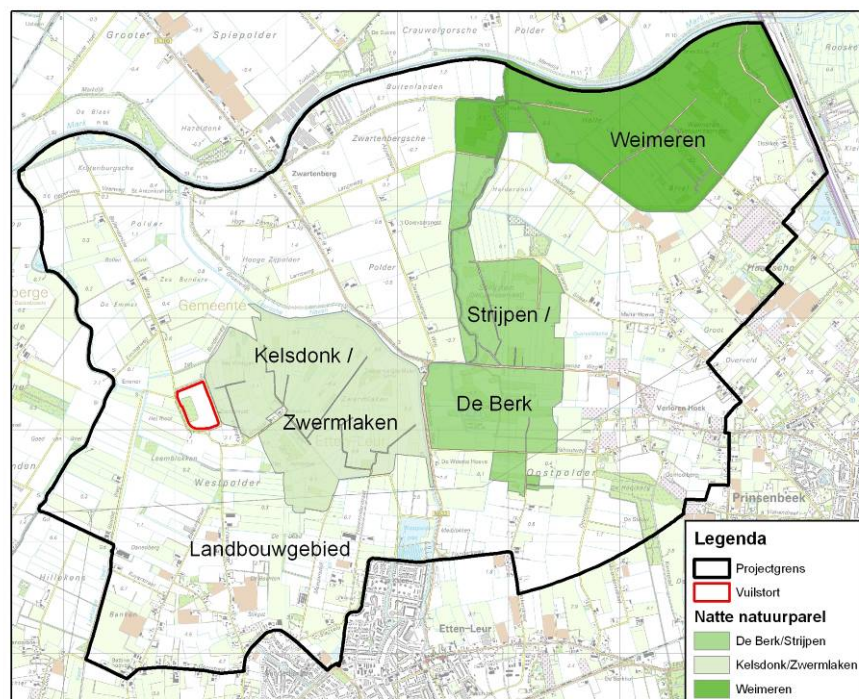
AANLEIDING EN CONTEXT

Noordrand Midden is één van de 50 focusprojecten uit het “nieuwe koersprogramma landelijk gebied” van de provincie Noord-Brabant. Het doel is deze projecten uiterlijk in 2013 te realiseren.

Noordrand Midden ligt ten zuiden van de Mark, ten noorden van Etten-Leur, wordt in het oosten begrensd door Prinsenbeek en de snelweg A16, en de Laakse Vaart vormt de westelijke grens van het plangebied. Het gebied ligt op de overgang tussen zandgebied en kleigebied, ook wel de “naad van Brabant” genoemd, dat van oudsher wordt gekenmerkt door diepe, kalkrijke kwel. Het betreft een peilbeheerst gebied, waarvoor een nieuw peilbesluit (Etten-Leur / Breda) in voorbereiding is. Er liggen natte natuurparels in het gebied, die tevens zijn aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De natte natuurparels zijn (hydrologisch) op te delen in drie afzonderlijke deelgebieden: Weimeren, Strijpen / De Berk en Kelsdonk / Zwermlaken. Het resterende deel gebied is het omringend landbouwgebied. Ten westen van Kelsdonk / Zwermlaken ligt een vuilstort in het gebied.

Afbeelding 1.1

Plangebied Noordrand Midden
waarbinnen de Natte
Natuurparels zijn aangegeven.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben het voornemen om voor het gehele plangebied te komen tot een inrichtingsplan volgens de Wet inrichting landelijk gebied (WILG).

De te realiseren natte natuurparels vragen, naast een andere inrichting van het gebied, een andere invulling van de waterhuishouding. De waterhuishouding dient 'natter' en bovenal robuuster te worden opgezet. Om te bepalen welke maatregelen getroffen kunnen worden om een robuuste waterhuishouding te creëren voor enerzijds de natte natuurparels en anderzijds de omliggende landbouw, heeft waterschap Brabantse Delta een integrale gebiedsanalyse laten uitvoeren (IGA, januari 2008). Belangrijke thema's in dit gebied zijn: waterberging, uitwerking Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime (GGOR) voor zowel de landbouw als de natuur, waterkwaliteit en EVZ's. Met deze analyse is op ambtelijk niveau een pakket aan maatregelen bepaald. Daarnaast is de inrichting van de natuurgebieden deels al vastgelegd in twee voorontwerpen: Striijen / De Berk en Kelsdonk / Zwermaken; en een ambtelijk afgekaderd definitief ontwerp van Weimeren. Deze plannen dienen nog bestuurlijk te worden vastgelegd in één WILG-plan.

Aangezien er een functieverandering van meer dan 250 hectare plaatsvindt, is milieueffectrapportage verplicht. Milieueffectrapportage (m.e.r.) is een instrument om een afgewogen bestuurlijke keuze te maken. Het doel van m.e.r. is het milieubelang een volwaardige plek geven in de besluitvorming. Specifiek voor Noordrand Midden is het doel van de m.e.r.-procedure gericht op de totstandkoming van een inrichtingsplan dat voldoet aan de EHS-vereisten en een waterhuishouding die toegespitst is op het landgebruik. Deze startnotitie vormt de start van de m.e.r. en geeft het kader aan waarbinnen de m.e.r. wordt uitgevoerd.

AFKORTINGEN: MER EN m.e.r.

Bij milieueffectrapportage worden verschillende termen gebruikt. Deze staan hieronder kort vermeld.

m.e.r.	=	milieueffectrapportage	= de procedure
MER	=	milieueffectrapport	= het product

Voor Noordrand Midden wordt een besluitmilieueffectrapport = besluite opgesteld.

1.2

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 staat aangegeven welke procedure gevolgd wordt voor het initiatief om te komen tot een besluit en de rol die de procedure voor milieueffectrapportage en het milieueffectrapport daarin spelen. Hoofdstuk 3 geeft het voornemen aan en een beschrijving van het plangebied (de referentiesituatie). Hoofdstuk 4 geeft de aanzet tot de alternatieven. Tevens wordt in hoofdstuk 4 ingezoomd op het plangebied en de te maken keuzen om tot een WILG-plan te komen. Deze worden uitgewerkt in de drie alternatieven, die in het MER beoordeeld zullen worden op hun milieueffect. De wijze van beoordeling, het beoordelingskader is uiteengezet in hoofdstuk 5. Hoofdstuk geeft aan welk beleid relevant is voor deze m.e.r. In de bijlage staat de voor deze startnotitie geraadpleegde literatuur.

HOOFDSTUK

2 Milieueffectrapportage en besluitvorming

In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe de procedure voor een milieueffectrapportage is opgebouwd. Daarbij wordt ingegaan op de procedure, de structuur en de rolverdeling bij milieueffectrapportage en deze startnotitie.

2.1

DOEL VAN DE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

De beoogde functiewijziging (van landbouw naar natuur) in de huidige voorontwerpen is groter dan 250 ha. De functiewijziging van een groot areaal is hier het m.e.r.-plichtige besluit. Het betreft categorie 9 in onderdeel C van de bijlage van het Besluit m.e.r.

Cat.	Activiteit	Gevallen	Besluit
9	De inrichting van het landelijk gebied	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een functiewijziging in de natuur, recreatie of landbouw met een oppervlakte van 250 hectare of meer, met uitzondering van ruilverkaveling met een administratief karakter of van een aanpassingsinrichting.	De vaststelling van het landinrichtingsplan, bedoeld in artikel 81, eerste lid, van de Landinrichtingswet dan wel een plan bedoeld in artikel 18 van de Reconstructiewet concentratiegebieden dan wel bij het ontbreken daarvan het plan bedoeld in artikel 11 van die wet dan wel het plan, bedoeld in artikel 11, eerste lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening dan wel bij het ontbreken daarvan van het bestemmingsplan dat in de inrichting voorziet.

Doel van de m.e.r.-procedure is het milieubelang een volwaardige plaats geven in de besluitvorming over activiteiten met mogelijke belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu. Het op te stellen milieueffectrapport (MER) dient mogelijke inrichtingswijzen van de voorgenomen activiteit in beeld te brengen. Daarbij worden de gevolgen voor het milieu en ruimtegebruik beschreven.

Dat geldt zowel voor het effect ter plaatse als in de directe omgeving van de betreffende activiteit.

MODERNISERING M.E.R.-REGELGEVING

Initiatiefnemer en Bevoegd Gezag hebben ervoor gekozen de besluit m.e.r.-procedure te doorlopen conform de nu geldende wet- en regelgeving en de daarbij behorende procedure stappen. Hiermee wordt eveneens voldaan aan de uitgebreide procedure voor besluit-m.e.r. zoals deze gaat gelden in de gewijzigde Wet milieubeheer, die per 1 juli 2010 zal ingaan. Deze keuze houdt in dat een startnotitie wordt opgesteld, de Commissie voor de m.e.r. om advies zal worden gevraagd en dat de provincie Noord-Brabant een advies voor reikwijdte en detailniveau

voor het MER zal geven, alsmede dat de inspraakmogelijkheden ruim zijn in beide fasen van de m.e.r.-procedure: de reikwijdte en detailniveau-fase en de MER-fase.

2.2

BESLUITVORMING

De inrichting van de natte natuurgebieden en het landbouwgebied zal vastgelegd moeten worden in één óf meer besluiten, alvorens volgende stappen te ondernemen om het plan uit te voeren. De m.e.r. is gekoppeld aan het eerste besluit dat wordt genomen. Er is gekozen voor een WILG-plan. Dit WILG-plan wordt vervolgens vastgelegd in gemeentelijke bestemmingsplannen of een provinciaal inpassingsplan.

Een WILG-plan is een inrichtingsplan in het kader van de op 1 januari 2007 in werking getreden Wet inrichting landelijk gebied. Het is een instrument om het landelijk gebied opnieuw in te richten.

2.3

MER-PROCEDURE

2.3.1

START EN HART VAN DE M.E.R.

De m.e.r.-procedure kent een aantal stappen waarin verschillende partijen hun rol spelen. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de startnotitie en het milieueffectrapport (MER). De initiatiefnemer stuurt met de startnotitie en het MER de besluitvorming van het bevoegd gezag over de voorgenomen activiteiten aan. Beide producten hebben een eigen karakter (zie tekstkader).

<i>Startnotitie</i>	<i>Milieueffectrapport</i>
§ start van de m.e.r.-procedure; § inzicht in het wat, waar en waarom van een project (op hoofdlijnen); § sturende werking voor inhoud richtlijnen en milieueffectrapport; § basis voor inspraak door belanghebbenden en (richtlijnen)advies.	§ systematische, gedetailleerde en objectieve beschrijving van de voorgenomen activiteit met alternatieven en hun milieueffecten; § basis voor inspraak door belanghebbenden en (toetsings)advies; § hulpmiddel (informatiebron) voor de besluitvorming door bevoegd gezag.
<i>De start van de m.e.r.-procedure</i>	<i>Het hart van de m.e.r.-procedure</i>

2.3.2

STARTNOTITIE

De voorliggende startnotitie is de eerste stap in de m.e.r.-procedure.

Deze startnotitie heeft voor Noordrand Midden verschillende functies:

- 1 De startnotitie biedt op hoofdlijnen informatie over de voorgenomen activiteiten aan het bevoegd gezag, de bevolking, de Commissie voor de m.e.r. en de wettelijke adviseurs. De lezer krijgt informatie over aanleiding en doel van het initiatief, de m.e.r.-procedure en de onderwerpen die in het MER onderzocht zullen worden.
- 2 Met behulp van de startnotitie zullen richtlijnen worden opgesteld voor de inhoud van het MER. Daarvoor vraagt het bevoegd gezag advies aan de Commissie voor de m.e.r. en de wettelijke adviseurs.

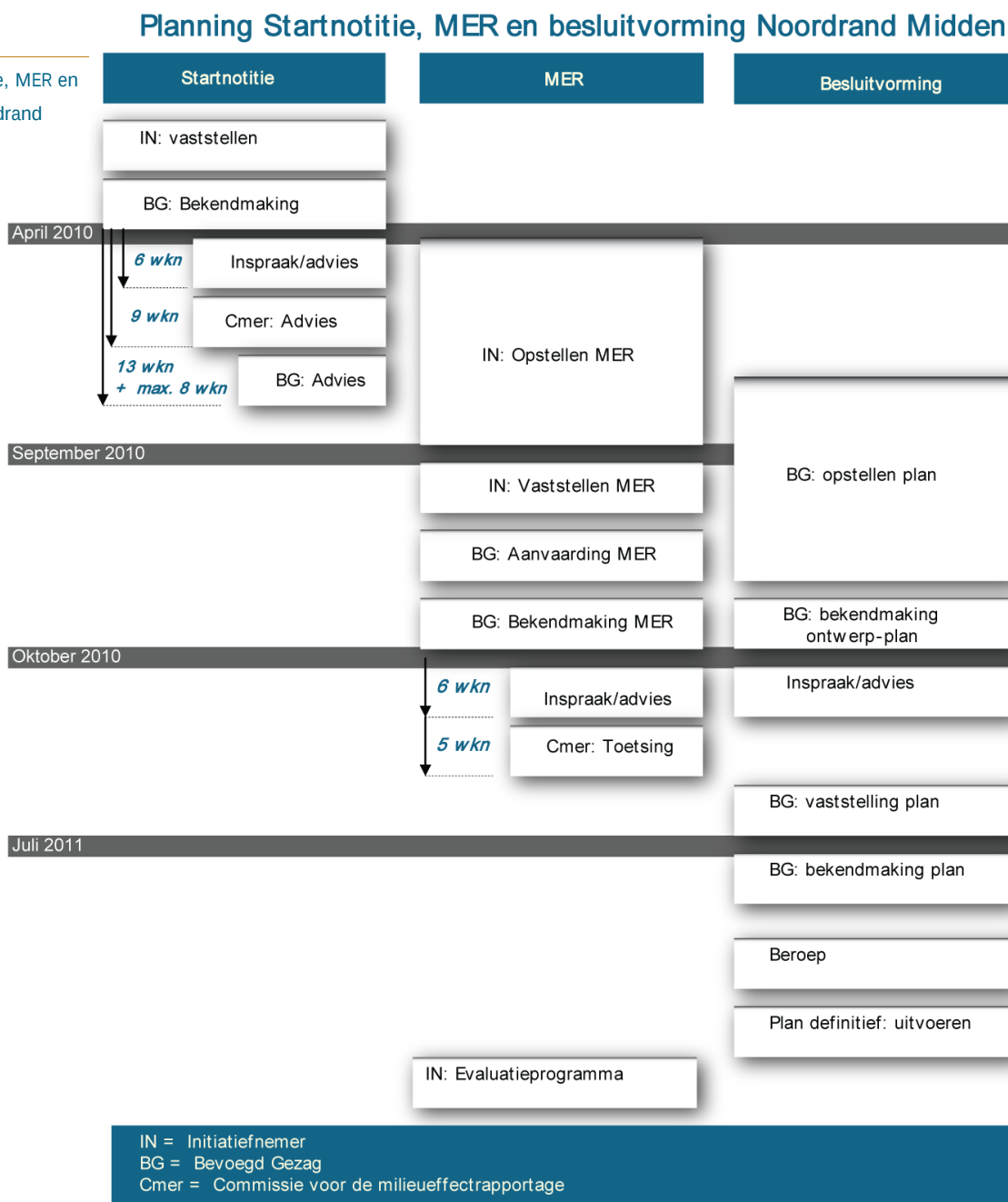
2.3.3

VERDERE M.E.R.-PROCEDURE, PLANNING

Op grond van de startnotitie, het advies voor richtlijnen van de Commissie voor de m.e.r. en de adviezen en/of inspraak stelt het bevoegd gezag de richtlijnen voor het MER vast. Vervolgens stelt de initiatiefnemer het MER op. De verdere m.e.r.-procedure en de planning daarbij laat zich in het volgende schema samenvatten.

Afbeelding 2.2

Procedure startnotitie, MER en besluitvorming Noordrand Midden

2.4 ROLVERDELING BIJ DEZE M.E.R.

2.4.1 INITIATIEFNEMER

Het project Noordrand Midden ligt geheel in de provincie Noord-Brabant. De provincie is in het kader van de Wet inrichting landelijk gebied (Wilg) initiatiefnemer voor deze m.e.r. Waterschap Brabantse Delta, treedt op als gedelegeerd initiatiefnemer van de provincie Noord-Brabant.

KLANKBORDGROEP

Het MER wordt opgesteld in nauw overleg met waterschap Brabantse Delta, Staatsbosbeheer, de gemeente Breda en Etten-Leur, ZLTO (afdeling Etten-Leur en Breda), de gebiedscommissie Brabantse Delta en de provincie Noord-Brabant. Gezamenlijk vormen deze een klankbordgroep. Deze klankbordgroep heeft een adviserende rol in de m.e.r.

2.4.2 BEVOEGD GEZAG

Het MER is gekoppeld aan de vaststelling van het Wilg-plan. Dit wordt vervolgens planologisch vastgelegd in enkele bestemmingsplannen door de gemeenteraden van Breda en Etten-Leur of in een provinciaal inpassingsplan. In het kader van het Wilg-plan treedt de Provincie Noord-Brabant op als coördinerend bevoegd gezag inzake de m.e.r.-procedure.

2.4.3 COMMISSIE VOOR DE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

De Commissie voor de m.e.r. geeft onafhankelijk en deskundig advies aan het bevoegd gezag op twee momenten in de m.e.r.-procedure:

1. Naar aanleiding van de startnotitie en de daarop ingekomen inspraak geeft de Commissie advies over het MER.
2. Als het MER is gepubliceerd, dan toetst de Commissie dit rapport aan de wettelijke eisen en de richtlijnen van het bevoegde gezag. Ook hierbij betreft de Commissie binnengekomen reacties.

2.4.4 WETTELIJKE ADVISEURS

De wettelijke adviseurs bij m.e.r. zijn:

1. het Ministerie van LNV (in dit geval LNV directie Zuid);
2. het Ministerie van VROM (in dit geval de VROM-inspectie Zuid);
3. het Ministerie van OC&W: in casu de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE).

2.4.5 INSPRAAK

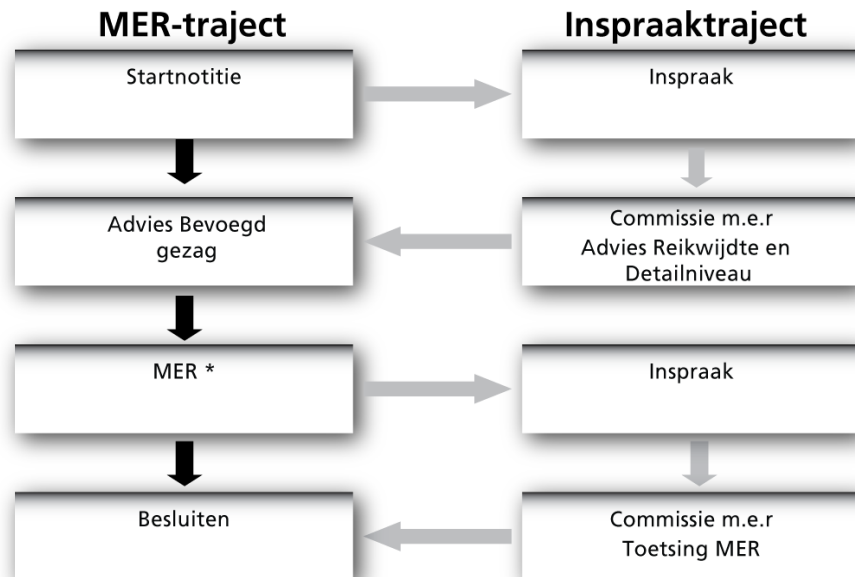
Belanghebbenden en belangstellenden hebben in de m.e.r.-procedure twee mogelijkheden om inspraak te leveren:

1. Naar aanleiding van de startnotitie. Het verdient dan de voorkeur om – ter aanvulling op de voorzet die de startnotitie geeft – aan te geven welke onderbouwing men mist, welke alternatieven of varianten in het MER behandeld moeten worden en welke effecten moeten worden beschreven. Het is ook nuttig in dit stadium aan te geven welke specifieke gegevens voor het MER men beschikbaar heeft, bijvoorbeeld veldwaarnemingen.

2. Naar aanleiding van het MER. Insprekers hebben de mogelijkheid te reageren op het rapport, bijvoorbeeld of de conclusies terecht zijn getrokken, dan wel of men daarover zienswijzen heeft. Tegen het MER is geen rechtsgang (bijvoorbeeld bezwaar of beroep) mogelijk. Dit kan wél tegen het besluit waarvoor het MER de (milieu)informatie moet leveren.

Afbeelding 2.3

M.e.r.-procedure in stappen.
 * dikwijls wordt een MER
 gelijktijdig met een ontwerp-
 plan ter visie gelegd. Dit is ook
 de bedoeling bij Noordrand
 Midden.

2.5

INSPRAAK OP DE STARTNOTITIE INDIENEN

De startnotitie is bedoeld om iedereen de gelegenheid te bieden opmerkingen te maken over de gewenste inhoud van het milieueffectrapport (MER). Deze (inspraak)reacties worden meegenomen bij het formuleren van de richtlijnen. Deze richtlijnen bevatten inhoudelijke eisen waaraan het op te stellen MER moet voldoen.

Schriftelijke reacties op de startnotitie kunnen binnen een termijn van zes weken na bekendmaking van de ter inzage legging worden ingediend bij het bevoegd gezag. Waar en wanneer de startnotitie kan worden ingezien wordt bekend gemaakt door middel van advertenties in lokale en regionale bladen.

BEVOEGD GEZAG

Provincie Noord-Brabant
 t.a.v. de heer W. Michels
 Postbus 90151
 5200 MC 's-Hertogenbosch

HOOFDSTUK 3 Voornemen voor inrichting en referentiesituatie

In dit hoofdstuk vindt u een gebiedsbeschrijving en er wordt aangegeven welke keuzes gemaakt moeten worden om tot een WILG-plan te komen. Deze worden uitgewerkt in de drie alternatieven die in de m.e.r. beoordeeld worden op hun milieueffect.

3.1 VOORNEMEN

Het voornemen in deze m.e.r. behelst een herinrichting van het plangebied. Deze zal zijn gebaseerd op een integrale gebiedsanalyse (IGA) en de voorontwerpen die opgesteld zijn voor de natte natuurgebieden Kelsdonk-Zwermlaken en Strijpen-de Berk en een Definitief Ontwerpinrichtingsplan voor de natte natuurgebieden Weimeren. Zie verder paragraaf 1.1.

3.2 REFERENTIESITUATIE

De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie van het studiegebied en de autonome ontwikkeling die het gebied doormaakt. Voor deze m.e.r. is ervoor gekozen om 2020 als referentiedatum te kiezen. Ten opzichte van deze referentie worden de effecten van de alternatieven in het MER beoordeeld.

3.2.1 PLANGEBIED

Het plangebied bevat drie natuurgebieden: Weimeren, Strijpen / de Berk en Kelsdonk / Zwermlaken. De inrichting van het deelgebied Weimeren is op enkele details na ingevuld in een ambtelijk definitief ontwerp inrichtingsplan en zal op hoofdlijnen niet variëren in het MER. Naast genoemde natuurgebieden, bestaat het plangebied uit het landbouwgebied dat om deze natuurgebieden heen ligt. Dit landbouwgebied is in verschillende polders onder te verdelen, zoals in de hierna volgende beschrijving van het oppervlaktewatersysteem is opgenomen. Het plangebied is weergegeven op afbeelding 1.1.

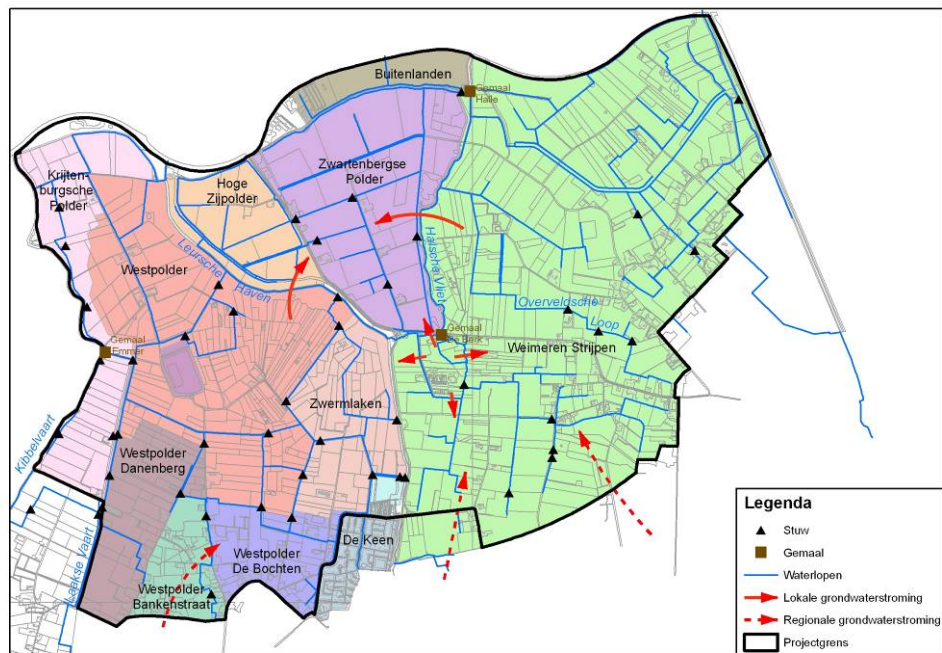
3.2.2 HUIDIGE SITUATIE

Bodem en Water

Oppervlaktewatersysteem

Het huidige watersysteem met peilgebieden is aangegeven op de onderstaande kaart.

Afbeelding 3.4

Watersysteem Noordrand
Midden

Het plangebied watert af op de Mark door een drietal vaarten: de Kibbelvaart die overloopt in de Laakse Vaart, de Leurse haven en de Halsche Vliet (die de oostgrens vormt van de Zwartenbergse Polder). De Laakse Vaart watert vrij af op de Mark. De Westpolder wordt bemalen door gemaal de Emmer. Weimeren-Strijen wordt bemalen door gemaal Halle, deze polder watert af op de Halsche Vliet. Langs de Kibbelvaart, Laakse Vaart en een deel van de Leurse haven en de Halsche Vliet liggen kades.

De omschakeling van zomer- naar winterpeilen gebeurt getrapt tussen 15 augustus en 15 oktober en de omschakeling tussen winter- en zomerpeilen tussen 1 april en 1 juni. Op de Mark wordt een winterpeil gehanteerd van 0,15 m + NAP en een zomerpeil van 0,10 m + NAP (peilbesluit van het Volkerak-Zoommeer). Er kan een over- of onderschrijding plaatsvinden van 10 cm ten opzichte van de in het peilbesluit van waterschap Brabantse Delta opgenomen zomer- of winterpeilen.

Grondwatersysteem

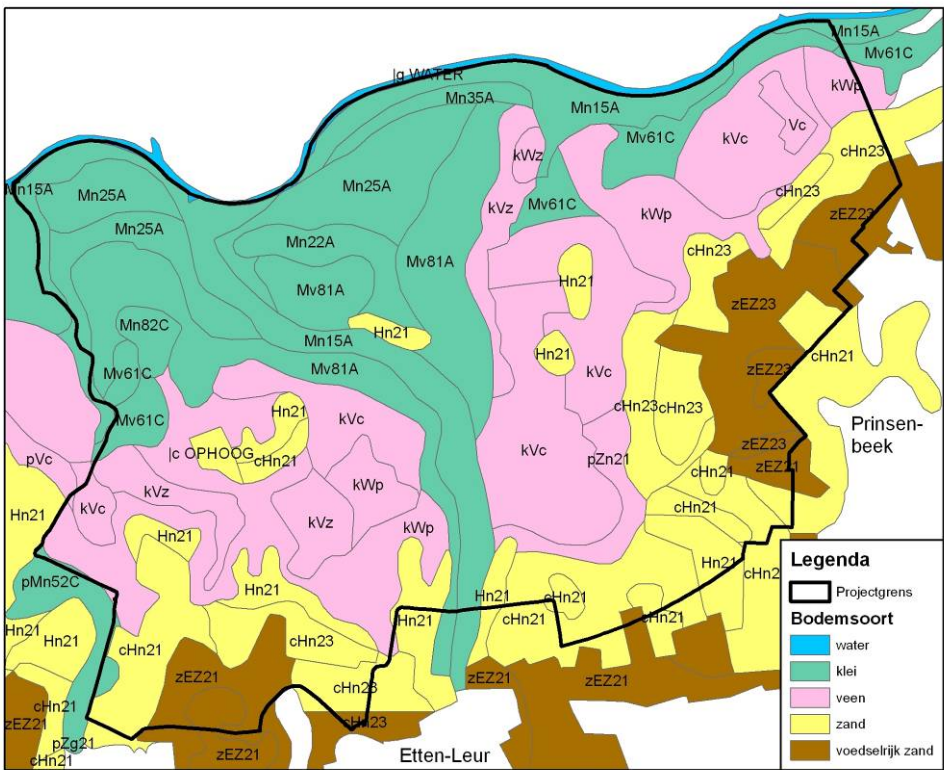
Het grondwater stroomt regionaal van zuid naar noord. In lagere gebiedsdelen komt kwel voor. Industriële grondwaterwinningen in Etten-Leur hebben een grote invloed op het grondwatersysteem. Door grondwateronttrekkingen en peilverlagingen is diepe kwel beperkt. Doordat het peil op de Mark hoger is dan de omliggende polders zorgen de Mark, de Leurse Haven, de Laakse Vaart en de Halsche Vliet voor lokale kwel. De Zwartenbergse polder heeft ten opzichte van de Mark het grootste peilverschil van 1,60 meter. De bemaling van deze polder beïnvloedt het grondwatersysteem sterk.

Bodem en geomorfologie

De bodem bestaat in het noorden van het plangebied grotendeels uit klei, het centrale deel uit veen en het zuidelijk deel uit zand. Onderstaande kaart laat deze overgang van zand naar klei, die bekend staat als de 'naad van Brabant', zeer goed zien. Nabij de steden liggen enkeerd gronden. Dit zijn zandgronden die boeren in het verleden al dan niet met plaggen hebben bemest waardoor een voedselrijke bovenlaag is ontstaan van ten minste 50 cm.

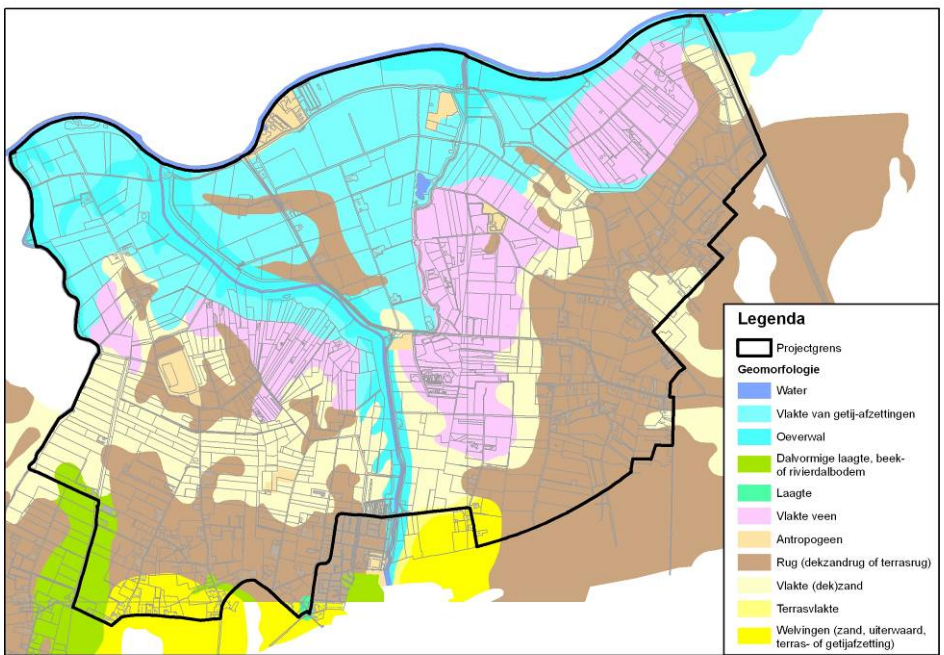
Afbeelding 3.5

Bodemkaart Noordrand
Midden

Afbeelding 3.6

Geomorfologie Noordrand
Midden

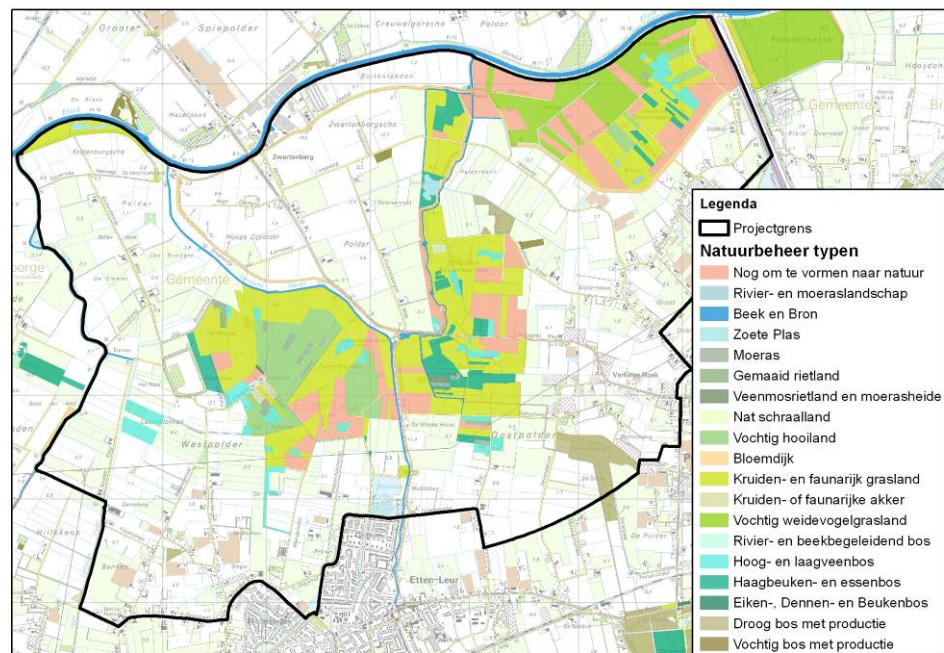
Natuur

Doordat Noordrand Midden op de overgang ligt van het hogere zandgebied en het lagere kleigebied zijn hier belangrijke natuurwaarden te vinden. In de Provinciale Structuurvisie is het gebied deels als Groenblauwe structuur en deels als Agrarische structuur aangeduid. Onderdeel van de Groenblauwe structuur zijn de natte natuurplek, deze zijn aangeduid als Kerngebied Groenblauw. De natte natuurplek maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) (Afbeelding 3.7). Daarnaast liggen in het gebied enkele trajecten, die

ingericht dienen te worden als natte Ecologische Verbindingszones (EVZ's). Zoals in de inleiding (paragraaf 1.1) aangegeven zijn de natte natuurparels op te delen in drie afzonderlijke gebieden: Weimeren, Strijpen / De Berk en Kelsdonk / Zwermlaken. Kelsdonk / Zwermlaken van Staatsbosbeheer is gelegen in het overgangsgebied ten noorden van Etten-Leur. Hier bevinden zich natte graslanden en elzenbroekbos. In het gebied komen de vogelsoorten Grutto, Watersnip en Tureluur voor. In Kelsdonk is een aantal indicatiesoorten aangetroffen die wijzen op kalkrijk water (Puntig fonteinkruid en Rossig fonteinkruid). De Berk is een kleinschalig en gesloten gebied met broekbossen, natte schraallanden, brede sloten en veenputten.

Afbeelding 3.7

Beheertypen van EHS-gebieden aanwezig in Noordrand Midden

Buiten de natte natuurparels bevinden zich in het plangebied geen plantenkerengebieden. Aangezien dit gebied beïnvloed wordt door water uit de Mark, verkleint dit de kans op bijzondere soorten. Er zijn in het plangebied geen waarnemingen bekend van vleermuissoorten. Het is echter aannemelijk dat vleermuizen in het gehele plangebied voorkomen, aangezien potentieel foerageergebied aanwezig is samen met lijnvormige elementen waarlangs vleermuizen zich kunnen bewegen. In het landbouwgebied komen beschermde soorten voor (AMvB tabel 2 / 3). Het betreft weidevogels, moerasvogels, watervogels, spechten, roofvogels en mogelijk grondgebonden zoogdieren. Beschermde soorten amfibieën komen beperkt lokaal voor.

Landschap, cultuurhistorie, archeologie

Rond 1300 bestond het plangebied uit beemden en er werd turf gewonnen. Dit is nog steeds zichtbaar aan de hand van de nog aanwezige turfvaarten: Laakse Vaart, Kibbelvaart en de Leurse Haven. De beemden lagen op de overgang van zuidelijke bouwlanden en gorzen in het noorden. In 1894 bestaat het hele plangebied uit grasland met uitzondering van enkele zuidelijke percelen met bouwland.

Twee belangrijke kernen liggen langs de rand van het gebied, Etten-Leur en Prinsenbeek.

In het gebied bevindt zich een aantal natte laagtes: Kelsdonk, Zwermlaken, Leemblokken en rond gemaal de Emmer. Daarnaast ligt er een aantal wielen in het gebied.

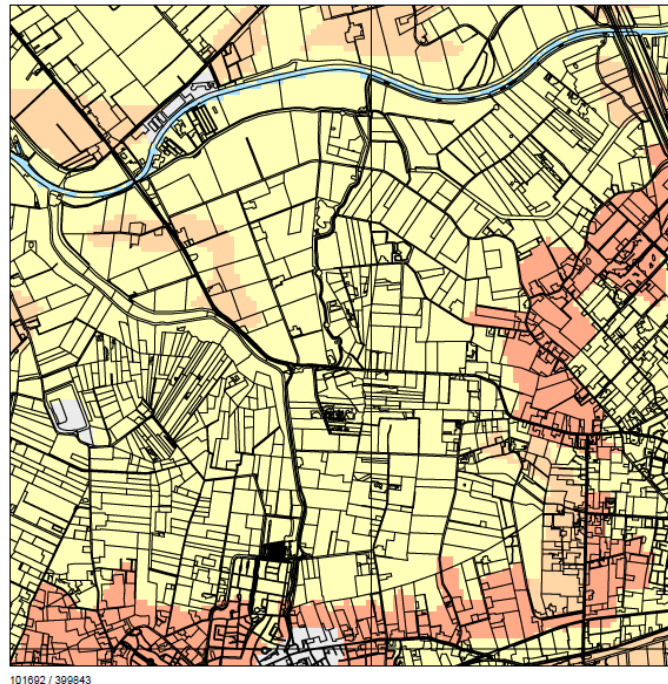
Typerend voor Kelsdonk zijn lange smalle kavels die zijn ontstaan bij de verkaveling op veengronden. In de Zwartenbergse polder staat een molen die een belangrijk element in het landschap vormt.

Opvallende elementen in het huidige landschap zijn de windturbines langs de Leurse Haven en de hoogspanningsleidingen.

Volgens de indicatieve kaart van archeologische waarden (IKAW) zijn gebieden rondom de Brielse Dreef, rondom natuurgebied De Stouw en net ten noorden van Etten-Leur aangeduid met hoog of middelhoge archeologische waarde. De cultuurhistorische waarden kaart van provincie Noord-Brabant waardeert Strijpen / De Berk en Zwermlaken als hoog historische geografische waarde en Weimeren en het gebied rondom Hillekens (ten zuiden van Kelsdonk) als redelijk hoog.

Afbeelding 3.8

IKAW kaart Noordrand Midden

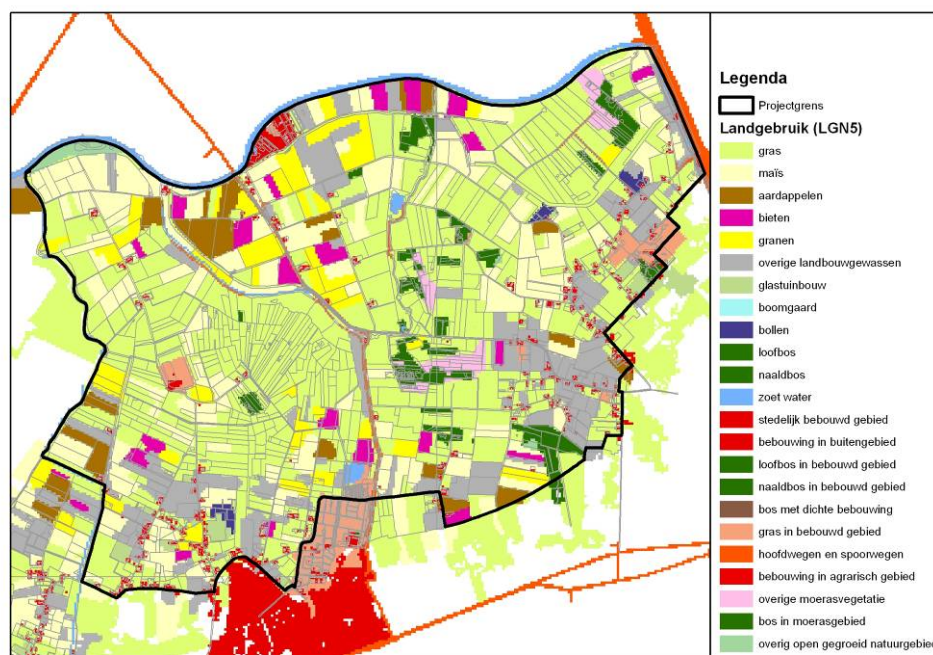
101092 / 399843

Landbouw

De Zwartenbergse Polder, Krijtenburgse Polder, Westpolder, Oostpolder en de polder Hillekens bestaan volledig uit landbouwgebied. Het landgebruik bestaat voornamelijk uit grasland, akkerland en glastuinbouw.

Afbeelding 3.9

Landgebruikskaart Noordrand
Midden (LGN5)

Recreatie

Noordrand Midden is een aantrekkelijk wandel- en fietsgebied. Zo is er een fietspad langs de Laakse Vaart aangelegd en ligt er langs de Haagsedijk (Halsche Vliet) een fietspad. Er bevinden zich diverse wandelroutes in het gebied. Hengelsport vindt plaats op bijna alle wateren. Aan de noordrand van Etten-Leur, aan het eind van de Leurse Haven, bevindt zich een jachthaven.

Overige

In het plangebied ligt een voormalige vuilstort (zie Figuur 1.1). In de deklaag van de vuilstort zijn plaatselijk lichte verontreinigingen met koper, minerale olie en PAK aangetroffen. Ook de parameter EOX is verhoogd aangetoond. In het ondiepe en middeldiepe grondwater van de peilbuizen rondom het stort zijn lichte verontreinigingen met arseen, chroom, kwik, nikkel, benzeen, xylenen, naftaleen, tolueen, dichloormethaan, tetrachlooretheen en cis-1,2-dichlooretheen aangetroffen. De grondwaterstroming is noordoostelijk gericht, dit is richting de natte natuurparel Kelsdonk.

3.2.3

AUTONOME ONTWIKKELINGEN

De autonome ontwikkelingen in het plangebied bestaan uit vastgesteld beleid. Aanleggen van de EVZ's en het te nemen peilbesluit zijn beide vastgesteld beleid en zijn dus autonome ontwikkelingen. Er zijn geen andere autonome ontwikkelingen bekend in en nabij het plangebied.

De voorontwerpen voor de andere natuurdeelgebieden en de IGA Noordrand Midden vormen de basis voor het voornemen om het WILG-plan op te stellen. Zij zijn daarmee geen autonome ontwikkelingen in het MER. Dit geldt ook voor het door de provincie op hoofdlijnen vastgestelde Gewenste Grond en Oppervlaktewater Regime (GGOR), dat in deze ontwerpen wordt meegenomen.

HOOFDSTUK

4 Alternatieven

Voor het MER zullen drie studiealternatieven worden opgesteld. Deze alternatieven zullen dusdanig onderscheidend moeten zijn, dat effecten van verschillende maatregelen goed worden weergegeven. De effecten van deze alternatieven zullen ten opzichte van de referentiesituatie worden bepaald. Op basis van de effectbeoordeling van de studiealternatieven wordt bestuurlijk een voorkeursalternatief gekozen.

Per alternatief wordt inzicht gegeven in:

- § de visie ("wat wordt beoogd");
- § de ruimtelijke strategie ("welke functies worden op welke wijze verenigd"): denk aan natuur, landbouw, recreatie, cultuurhistorie & archeologie;
- § de globale inrichtingsmaatregelen ("maaiveldverlaging of –verhoging, aanbrengen van technische voorzieningen, agrarisch gebruik met extensief beheer, e.d.").

Per alternatief worden in het MER beknopte streefbeelden met schetsontwerpen gegeven. Een schetsontwerp geeft een ruwe indeling van het plangebied met de beoogde inrichtingsmaatregelen.

Het voornemen, de huidige situatie en de autonome ontwikkeling vormen de taakstelling waarbinnen drie alternatieven worden opgesteld. In paragraaf 3.3.1 wordt de taakstelling voor de alternatieven beschreven. In paragraaf 3.3.2 wordt de voorlopige visie op de alternatieven aangegeven, die in het MER verder worden uitgewerkt. Op basis van een telefonische informatieronde langs de verschillende stakeholders, een werksessie met specialisten van Waterschap Brabantse Delta en de nota van inspraak van deze startnotitie wordt de visie op de drie studiealternatieven aangevuld of gewijzigd tot volledige alternatieven.

4.1.1

TAAKSTELLING

Integrale gebiedsanalyse (IGA) Noordrand Midden

In de IGA zijn maatregelen geïdentificeerd die als bouwstenen gebruikt kunnen worden voor de inrichting van het gebied. Deze maatregelen zijn getoetst op haalbaarheid en draagvlak.

SCENARIO'S IN IGA

In de integrale gebiedsanalyse zijn twee scenario's bestudeerd. Scenario A is de meest duurzame en brongerichte variant en daarmee de meest robuuste variant. Scenario B is onder andere minder duurzaam omdat het gebruik maakt van een vergroting van de gemaaicapaciteit en/of afwatering door middel van pompen.

In de IGA is in ambtelijk overleg gekozen Scenario A te gebruiken als kader voor de verdere uitwerking. Om de studiealternatieven onderscheidend te maken is op sommige punten gekozen om ook maatregelen uit IGA Scenario B in de alternatieven op te nemen.

De potentiële maatregelen of bouwstenen kunnen als volgt kort samengevat worden:

Waterberging

- § Waterberging wordt gecombineerd met natuurontwikkeling en Ecologische Verbindingszones.
- § Gebiedseigen water wordt vastgehouden in natuurgebieden.

Natuur

- § Ontwateringsloten worden gedempt in natuurgebieden.
- § Drainage wordt verwijderd uit natuurgebieden.
- § Peilen in natuurgebieden worden verhoogd.
- § Peilbeheer wordt geoptimaliseerd: een natuurlijk peilbeheer wordt ingesteld op basis van een maximum en een minimum peil, waartussen het peil kan fluctueren.
- § Natuurgebieden worden hydrologische geïsoleerd.
- § Er wordt gestopt te beregenen in EHS natuur en natte natuurplekjes.
- § Dicht bij kwelafhankelijke vegetaties wordt regenwater vastgehouden, zodat het niet naar de plekken met kwelafhankelijke vegetaties stroomt en ter plaatse van kwelafhankelijke vegetaties wordt ondiep begreppeld om de regenwaterlens te verkleinen.
- § De fosfaatrijke bovenlaag wordt verwijderd.
- § In de ten opzichte van de natuurgebieden bovenstrooms (kwelstroom) gelegen landbouwgebieden wordt infiltratie bevorderd om kwelstromen naar natuurgebieden te stimuleren.

Landbouw

- § Enkele watergangen worden verbreed.
- § Waterconserveringsmaatregelen worden toegepast in te droge landbouwgebieden.

Voorontwerpen

Er zijn voorontwerp inrichtingsplannen opgesteld voor het natuurgebied Strijpen / De Berk en Kelsdonk / Zwermlaken. Bij het samenstellen van de voorontwerpen is uitgegaan van de volgende voorwaarden:

Voorwaarden

- § Geen afwenteling op andere watersystemen.
- § Waterberging in natuurgebieden mag niet ten koste gaan van de natuurdoelen.
- § Waterberging wordt zoveel mogelijk gecombineerd met andere functies.

Om aan die voorwaarden te voldoen omvatten de voorontwerpen de volgende maatregelen.

Maatregelen:

- § Optimaliseren peilbeheer: creëren van een natuurlijk peilbeheer door een maximum- en een minimumpeil in te stellen in plaats van een zomer- en winterpeil.
- § Afgraven verrijkte of verstoorde bovengrond.
- § Aanleg bufferstroken langs watergangen.
- § Aanleg van natuurvriendelijke oevers.
- § Gedifferentieerd maaibeheer.
- § Verondiepen van sloten.

§ Omleiding van watergangen: Strijen / De Berk voor het gelijknamige natuurgebied en het Achtergat voor Kelsdonk / Zwermlaken.

4.1.2

VISIE OP DRIE STUDIEALTERNATIEVEN

Op hoofdlijnen zijn er drie studiealternatieven samen te stellen. Een alternatief waarin de basisopgave wordt aangegeven om het voornemen te realiseren, één waarin de maximale inspanning om het voornemen te realiseren en een laatste die het optimum tussen deze twee alternatieven zoekt. De alternatieven kunnen worden samengesteld op basis van een vijftal thema's: natuur, waterberging, landbouw, landschap en cultuurhistorie en aardkundige waarde. In de onderstaande tabel worden de studiealternatieven toegelicht.

Tabel 3.1

Samenstelling studiealternatieven volgens invulling van vijf thema's.

	A	B	C
	Maximale inspanning	Optimuminspanning	Basisinspanning
Natuur	Natuurdoelen (natuurbeheertypen Ambitie genoemd in Gebiedsplan Brabantse Delta) worden gehaald door uitvoeren ingrijpende inrichtingsmaatregelen	De natuurdoelen (ambities) zijn mogelijk niet realistisch en haalbaar. De ambities worden bijgesteld en gerealiseerd met minder ingrijpende inrichtingsmaatregelen	Natuurdoelen worden bijgesteld en gebaseerd op hydrologisch herstel; nauwelijks inrichtingsmaatregelen als afgraven
Waterberging	Geen waterberging in natte natuurparels, wel in landbouwgebieden	Waterberging vindt beperkt plaats in natuur en in het landbouwgebied	In natte natuurparels vindt ook waterberging plaats
Landbouw	Uitgangspunt: geen overlast door vernatting of natschade		
	Verbeteren landbouwkundige situatie, optimale situatie voor landbouw zonder effecten op natuur	Lokaal optimaliseren voor landbouw	Geen achteruitgang: de toestand verslechtert niet.
Landschap en cultuurhistorie	Driedeling in het landschap is zichtbaar: Zwartebergse Polder, natte natuurparels, landbouw coulissenlandschap		Geen wijziging in het landschap
Aardkundige waarde van de bodem	Veel grondverzet, daarbij maximaal rekening houdend met lokale geomorfologie	Beperkt grondverzet	Geen grondverzet

4.1.3

VOORKEURSSALTERNATIEF

Het voorkeursalternatief komt tot stand door een afweging te maken van de uitkomsten van de effectbeoordeling van de studiealternatieven. Het voorkeursalternatief kan bestaan uit één van de studiealternatieven of kan worden samengesteld uit de studiealternatieven. Het voorkeursalternatief is gelijk aan het WILG-plan.

HOOFDSTUK 5

Effectbeoordeling

De wijze van beoordeling van alternatieven, het beoordelingskader, is in dit hoofdstuk uiteengezet. Dit beoordelingskader geeft aan welke effecten worden beoordeeld en of dit kwantitatief of kwalitatief gebeurt. Aan de hand van de uitkomsten van de effectbeoordeling zal bestuurlijk een keuze worden gemaakt voor een voorkeursalternatief.

5.1

BEOORDELINGSKADER MER

In bijgaande tabel is het beoordelingskader gegeven zoals de initiatiefnemer dat in het MER aan de orde wil laten komen. Zowel fysieke aspecten als bodem en water worden belicht, als gebruiksthema's als landbouw, recreatie en woon- en leefmilieu. De alternatieven worden kwalitatief, met expert judgement beoordeeld. Voor het voorkeursalternatief worden een aantal criteria kwantitatief beoordeeld, bijvoorbeeld op basis van een modelstudie. In de onderstaande tabel is aangegeven of het kwalitatief of kwantitatief is.

Tabel 4.1

Voorbeeld van
beoordelingskader MER-
thema's.

Thema	Deelaspect	Beoordelingscriteria	Beoordeling VKA
Bodem en water	Bodem	Behoud/verlies bodemkwaliteit Grondbalans	Kwalitatief Kwantitatief
	Hydrologisch systeem	Watersysteem Waterpeilen	Kwalitatief Kwantitatief
	Grondwater	Verandering van grondwaterstanden Verandering van grondwaterstroming Verandering van grondwaterkwaliteit	Kwantitatief Kwalitatief Kwalitatief
	Oppervlaktewater	Verandering van de oppervlaktewaterkwaliteit	Kwalitatief
Natuur	Ecologische relaties	Ecologische relaties tussen gebieden en met gebieden die buiten het plangebied liggen	Kwalitatief
	Aanwezigheid flora- en faunasoorten	Verandering in areaal leefgebied Geschiktheid voor aanwezige beschermde soorten	Kwalitatief
	Natte Natuurparel/EHS	De mate waarin aan de doelstellingen voor de Natte Natuurparels en EHS-gebieden wordt voldaan.	Kwalitatief
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Geomorfologie	Behoud/verlies geomorfologische kenmerken	Kwalitatief
	Landschappelijke structuur	Behoud/verlies van landschappelijke structuur	Kwalitatief
	Visuele (fysieke) relaties	Behoud/verlies kenmerkende beeld dragers, beleefbaarheid	Kwalitatief
	Cultuurhistorie	Inpassing elementen en structuren Afleesbaarheid van de geschiedenis	Kwalitatief
	Archeologie	Aantasting van archeologische waarden	Kwalitatief

Thema	Deelaspect	Beoordelingscriteria	Beoordeling VKA
Landbouw	Aantal bedrijven	Te verplaatsen of te beëindigen boerenbedrijven	Kwantitatief
	Bedrijfsvoering	Verkaveling (o.a. huiskavels en veldkavels)	Kwalitatief
		Beperkingen in grondbewerking van teelten	Kwalitatief
		Kansen op verbrede landbouw en inscharingmogelijkheden	Kwalitatief
		Afname areaal landbouwgrond	Kwantitatief
	Opbrengst	Toe of afname nat- en droogteschade voor de landbouw	Kwalitatief
Recreatie	Gebruiksmogelijkheden	Aantrekkelijkheid voor recreant Kansen voor recreatief medegebruik	Kwalitatief
Woon- en leefmilieu	Drooglegging	Kans op wateroverlast vanuit het grondwater	Kwalitatief
	Veiligheid	Kans op overstroming	Kwalitatief
Duurzaamheid	Ruimtegebruik	Kansen voor functiemenging in het gebied (landbouw, wonen, toerisme en recreatie)	Kwalitatief
	Toekomstgerichtheid	Duurzaamheid en robuustheid van de aanpak	Kwalitatief

5.2

WERKWIJZE VAN DE EFFECTBESCHRIJVING

De beschrijving van de effecten dient een alternatievenkeuze mogelijk te maken.

Dat stelt de volgende voorwaarden aan de te volgen werkwijze:

- § Voor elk alternatief worden dezelfde effecten bestudeerd. De effecten worden bovendien voor elk alternatief met dezelfde methoden en technieken bepaald.
- § Er wordt vooral aandacht besteed aan die effecten die per alternatief structureel en wezenlijk van elkaar verschillen (onderscheidende effecten).

In de effectbeschrijving komen de volgende vragen aan de orde:

- § Is het effect positief of negatief?
- § Is het effect tijdelijk (tijdens de inrichting van het gebied) of permanent?
- § Kan het effect worden voorkomen, gemitigeerd of gecompenseerd?

De effecten worden beschreven ten opzichte van de referentiesituatie. Deze referentiesituatie bestaat uit de beschrijving van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling (zie hoofdstuk 3). Deze startnotitie geeft een globaal beeld van de referentie. In het MER zal de beschrijving van de referentiesituatie voor de verschillende alternatieven – waar nodig – nader worden ingevuld.

HOOFDSTUK 6

Beleidskader

Behalve de al genoemde Wet inrichting landelijk gebied, zijn er ook andere beleidskaders relevant voor deze m.e.r. Deze zijn in onderstaande tabel gepresenteerd. In het MER zullen deze beleidskaders in relatie worden gebracht met Noordrand Midden.

Tabel 5.1

Overzicht relevant beleidskader, op Europees, Rijks-, regionaal en gemeentelijk niveau.

Beleidsniveau	Kader	Doel
Europees	Kaderrichtlijn Water	Kwaliteitsverbetering oppervlakte- en grondwater gericht op goede chemische en ecologische toestand
	Verdrag van Malta	Bescherming van archeologisch erfgoed
Rijk	Flora en faunawet	Nederlandse implementatie van de soortenbescherming uit Vogel- en Habitatrichtlijn
	Wet Bodem-bescherming	Bescherming en sanering Voorwaarden voor verrichten van handelingen in of op de bodem
	Indicatieve Kaart Archeologische Waarden	Trefkansenkaart van archeologische resten bij werkzaamheden in de bodem, gebaseerd op landschap en bodemgesteldheid
	Nota Belvédère	Bij ruimtelijke ontwikkeling rekening houden met cultuurhistorisch erfgoed, kaart met Belvédèregebieden
	Natuur voor mensen, mensen voor natuur	Natuur beter bereikbaar en toegankelijk maken voor de mens én beter beschermen en ontwikkelen
	4e Nota Waterhuishouding, Watervisie, Nationaal Bestuursakkoord Water	Veiligheid, gezonde en veerkrachtige watersystemen, duurzaam gebruik van water, klimaatbestendigheid, mensen meer betrekken bij water
	Watertoets	In vroegtijdig stadium wateraspecten volwaardig mee laten wegen in ruimtelijke plannen
Provincie en regio	Provinciaal Waterplan PWP, Waterbeheerplannen*	Duurzame watervoorziening en verbeteren waterkwaliteit
	Gebiedsplan Brabantse Delta	Voornemen om tot inrichting van West Brabant te komen. Het gebiedsplan is een beleidsmatig toetsingskader bij de uitwerking en uitvoering van projecten in het landelijk gebied.
	Cultuurhistorische Waardenkaart	Kaart met historische objecten en structuren
Gemeente	Bestemmingsplannen	Ruimtelijke ordening, o.a. van het buitengebied

BIJLAGE 1

Literatuur

- Dienst Landelijk gebied, 2008: Definitief ontwerp Weimeren
- Provincie Noord-Brabant, 2005: Gebiedsplan Brabantse Delta
- Provincie Noord-Brabant, 2007: Eindrapportage NAVOS-onderzoek Bollendonkseweg, Etten-Leur
- Royal Haskoning i.o.v. Waterschap Brabantse Delta, 2008: Integrale Gebiedsanalyse Noordrand Midden
- Waterschap Brabantse Delta, 2008: Voorontwerp Noordrand Midden, Kelsdonk – Zwermlaken
- Waterschap Brabantse Delta, 2008: Voorontwerp Noordrand Midden, Strijpen – De Berk

COLOFON

STARTNOTITIE MER
WILG-PLAN NOORDRAND MIDDENOPDRACHTGEVER:

WATERSCHAP BRABANTSE DELTA

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:

Roel van den Berg

GECONTROLEERD DOOR:

Frans Dotinga

VRIJGEGEVEN DOOR:

Lodewijk Nijssse

12 april 2010
074568177:0.21

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister
9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden veeleenvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.